

پیر و نازم جان و جانان

عاشقانه‌هایی برای ماز و نیایش

رضا بابایه

بیتن
نشر قیسات

سرشناسه: بابای، رضا، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدیدآور: پیوند جان و جانان، عاشقانه‌هایی برای نماز و نیایش / رضا بابایی
مشخصات نشر: اصفهان: نشر قیسات، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری: ۱۲۰ ص: ۱۴/۵ × ۲۱/۵، ۳-
شابک: ۹۶۴۶۹۰۰۰۶-۹۶۴۶۹۰۰۶-۹۷۸-۶
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
عنوان دیگر: عاشقانه‌هایی برای نماز و نیایش
موضوع: نماز
Salat : موضوع
رده بندی کنگره: ۹۱۳۹۵: ب۱۲/ب۱۸۶
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۳۵۳
شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۶۶-۴۴

پیوند جان و جانان (عاشقانه‌هایی برای نماز و نیایش)

نویسنده: رضا بابایی

مدیر هنری: حامد مغروری

طراح جلد و صفحه‌آرایی: زینب ریاحی

نمونه خوان: افسانه دارسنج

ناشر: قیسات

چاپ: اول، ۱۳۹۵

شمارگان: ۳۰۰۰ جلد

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

تارنما: www.mehrestan.ir

رایانامه: mehr@mehrestan.ir

سامانه: ۰۳۰۰۷۹۶۲۱۰۰۱۰۰

نشانی: اصفهان، خیابان مسجد سید، خیابان آیت الله زاهد، کوچه ۱۵، پلاک ۳۹

کد پستی: ۸۱۳۶۹۵۵۱۳۷

شماره تماس: ۰۳۱-۳۲۳۶۸۷۵۵، ۰۳۱-۰۹۳۷۰۰۱۲۹۰۰

تمامی حقوق چاپ و نشر این اثر برای نشر قیسات محفوظ است.

سخن آغازین

با همهٔ دشواری و ظرافت‌هایش، شیرین‌ترین کار عالم «تربیت» است و مهم‌ترین بسیر تربیت، «خانواده». خانواده اگر «خانواده» باشد، تربیت شیرین می‌شود و طبیعی‌ترین طریقه ما نفس می‌کشیم، در خانواده هم تربیت می‌شویم؛ بی‌آنکه به آن فکر کنیم و بدانیم چه می‌شود.

مرکز «احیاء اندیشه و سیر و علوم»، مجموعه‌ای است مردم‌نهاد و خدمتگزار در کارهای خیر. تمرکز این مرکز بر تربیت و تعلیم است، آن‌هم با رویکرد اسلامی و عقلانی و با محوریت زیربنایی‌ترین نهاد تربیت، یعنی خانواده.

وجهت همت ما مهارت‌آموزی به خانواده‌هاست و مایهٔ حرکت ما استفادهٔ هوشمندانه از ابزارهای حمایتی؛ از این‌رو طرح «مهرستان» را پایه‌ی بیزی کردیم تا در پیمودن این مسیر مقدس، بتوانیم منظم و هدفمند و برنامه‌دار پیش برویم. «مهرستان» فقط مخفف «محصولات هنری رسانه‌ای» نیست، بلکه اسمی کانی است برای آموختن مهرورزی در خانه و گرمابخشی به کانون خانواده.

ابزار ما در این راه پرفراز و بی‌نشیب چیست؟ از بین همهٔ راه‌های ممکن، با «یار مهربان» به یاری خانواده‌ها آمده‌ایم؛ با همان آشنای پرسخاوتی که صدها نسل بشر را معلم‌وار پرورده و فروتنانه با ذهن و ضمیرشان در هم تنیده است.

بله، با کتاب آمده‌ایم و بر این باوریم که با همه تنوع ابزارهای دیجیتال و گرایش جنون‌آمیز انسان امروز به آن‌ها، هیچ چیز جای کتاب را نمی‌گیرد! اثبات ساده این مدعا را در رشد کتاب‌های کاغذی، در همین سال‌ها و حتی در کشورهای صنعتی، می‌توان سراغ گرفت. خوشبختانه این یار مهربان، هنوز هم به آدم‌ها وفادار مانده و همچنان گنجینه سرشاری به‌شمار می‌رود که پاسخ‌گوی نیازهای رنگارنگ مخاطبانش است؛ بماند که مدتی است با این یار مهربان نامهربانی می‌کنیم!

به دنبال کار خیر زمین مانده‌ای بوده‌ایم که حضورمان را در این عرصه معنا ببخشد و جریانی پویا و اثری مانا به جای گذارد. سرانجام صدها نفر ساعت پایش و پوییش، به معماری طرح خانواده‌محور «مهرستان» انجامید که یکی از میوه‌هایش اکنون در دستانتان سواست. با وسواسی خاص، اصول کف‌کار را تعیین کردیم تا شاخص ارزیابی باشند و بازتاب دغدغه‌مندی ما:

۱. تلاش فعالان این طرح و همکاران تولیدات آن، تمام وقت و تمام قد، در خدمت خانواده‌هاست و تمام آثار مک‌وین در محور نیازهای اعضای خانواده شکل می‌گیرد.

۲. گام‌های اجرایی را کاملاً علمی و منطقی طراحی کرده‌ایم تا از پشتوانه‌های محکم بهره‌مند باشد؛ برای نمونه، نرم‌افزار قدرتمند و جامع مدیریت سیستمی را در مسیر تصمیم‌سازی تصمیم‌گیران و آماده‌سازی آثار، به‌کار گرفته‌ایم.

۳. آثاری باید تولید و ترویج شوند که حقیقتاً مورد نیاز باشند. سواورانه و مشکل‌گشایانه به طرح مسائل پردازند؛ از این رو، هم به درون‌مایه‌هایی عالمانه و مبتنی بر آموزه‌های دین اسلام توجه داریم و هم به قالب‌هایی شیوا و جذاب

در انتقال آن‌ها. انتظارمان تا بدان حد است که معادل و مشابهی برای آن آثار، براساس رویکرد انتخاب‌شده، برای انسان عصر حاضر به ویژه نسل جوان وجود نداشته باشد. در این راستا و برای دستیابی به گنجینه اطلاعات جامع در این موضوع، طرح «اطلس سواد خانواده» در دست تدوین است.

۴. غار شهرت اسمی افراد، از نویسندگانی دعوت به همکاری کردیم که نه تنها از استانداردهای تعریف‌شده در طرح برخوردار باشند، بلکه توصیه‌های نکته‌سنده و پرسکافانه درباره موضوع مدنظر را در انبان دانش و تجربه خویش انباشته باشند؛ البتّه، از قلم جوان‌ترهای خوش‌آیینه نیز غافل نماندیم.

۵. غنای زیربنا و کیفیت زیربنای «مهرستان» چنین اقتضا می‌کرد که متخصصان ممتاز در حوزه‌های مختلف، بر زنجیره تولید مشارکت دهیم؛ بهره‌مندی از اطلاعات طرح جامع اطلس خانواده و هیئت علمی بصیر برای انتخاب موضوع و نویسندگان، ارزیابان کاربرد و انتخاب افراد زیادی از میان جامعه مخاطب هر یک از کتاب‌ها برای ارزیابی آثار رسیده براساس شاخص‌های تعریف‌شده، هنرمندان طبع‌شناس برای یافتن نام کتاب‌ها، و اساتید فعال‌ترین نهاد ویرایشی ایران، طراحان و صفحه‌آرهای خوش‌قریحه، نمونه‌سازی چندباره آثار به منظور اصلاح ایرادهای احتمالی در مراحل پایانی، نیز همان متخصصان در صنعت چاپ، چاپخانه‌های کارگشته و مجهز، فعالان حرفه‌ای در صنعت اطلاع‌رسانی و مدیریت فروش، متفکران دلسوز برای انگیزه‌آفرینی و امکان‌سنجی برای مطالعه کتاب و....

۶. گوشه‌چشمی هم داریم به میراث مکتوب گران‌بهای گذشتگان با موضوع خانواده، از راه بازآفرینی و بازنویسی آن‌ها متناسب با نیازها و اقتضائات انسان

معاصر، تا عطر نام و یادشان و خوشه چینی از خرمن معرفتشان، ذائقه مشتاقان را پُر حلاوت کند.

۷. درست است که این طرح برای امکان تداوم بلندمدتش، باید از نظر منابع مالی مستقل و خودگردان باشد، اما به پشتوانه خیراندیشانی که چراغ این را را روشن کرده‌اند، کاملاً غیرانتفاعی خواهد ماند و عوایدی را که احتمالاً به دست می‌آید، در فرایند تولید و ترویج آثار فاخر فرهنگی بازهزینه می‌کنیم. به این ترتیب، هر طرح مصوب و تمامی قراردادها تصریح شده است.

۸. بزرگ‌ترین معضل امروز ما در حوزه کتاب و کتاب‌خوانی، نبودن آثار فاخر و مناسب است؛ به‌طوری‌که ضعیف بودن فرهنگ مطالعه در بین اقشار جامعه به‌ویژه خانواده‌هاست. در کنار تمامی فعالیت‌هایمان تنها به این سمت نشانه می‌رود که این آثار خواننده‌ساز و سازمهارتی خانواده‌ها را در زندگی افزایش دهند. به همین منظور، طرح «مطالعه آثار» با توجه به راهبردهای عملی در بستر خانواده، تهیه شده و در حال پیش‌بینی است.

۹. توجه داریم که بی‌اعتنایی به ابزارهای غیرکتابی، راهبرد درستی نیست؛ تولید کتاب‌های صوتی، محصولات تصویری، نمایش‌های رایانه‌ای و تلفن همراه، حضور در شبکه‌های مجازی و اینترنتی، ترجمه آثار و... مدنظر خواهد بود.

۱۰. برای تنومند شدن این نهال نوپا، نظارت مستمر و ارزیابی همه‌جانبه نیاز است. از ابتدا تا انتهای این طرح، بازخوردگیری و اصلاح مناسب، انواع مشکلات احتمالی در دستور کار خواهد بود.

۱۱. طرح‌ها و برنامه‌های موفق دیگر فعالان در این عرصه‌ها را برای الگوگیری و مقایسه، رصد کرده و می‌کنیم. خود نیز یافته‌ها و برساخته‌هایمان را حاضریم

به رایگان پیشکش رهروان این وادی کرانه نابردار کنیم تا ضمن هم افزایی در
بینش‌ها و دانش‌ها، بتوانیم با موج آفرینی، خیراندیشان فرهنگی را امتقاعد کنیم
که پا به این عرصه بگذارند.

آنچه خواندید، همه حرف‌هایی نبود که گفتنی بود؛ به قدر دقیقه‌های چندین
ساعت، حرف و تجربه و خاطره و نکته هست؛ اما نباید و نشاید که سخن آغازین
را به درازا بکشیم. فقط اینکه حساسیت موضوع و فرهیختگی خواننده، به ما
انگیزه می‌دهد که رها و بارها درون مایه، قالب، مراحل تولید و توزیع را بازبینی
کنیم تا اثری فخر آفرین را تقدیم نگاه و نگرش بلند شما گرامیان نماییم
و مشتاقانه منتظریم تا با دیدگاه‌های شما سروران عزیز به آدرس
mehr@mehrestan.ir بیش از پیش رهنون مهربانی‌هایتان گردیم.

بر آستان جانانی سرسپاس نریم می‌آوریم که توفیق، رفیق طریقمان کرد تا
دوره امانت داده شده در مزرعه دنیا را به خسته چینی از خرمن ارباب و اصحاب
فرهنگ و اندیشه بگذاریم و آنگاه با لطفی در پندار، ما را امدار فضل بی‌کرانش
کرد تا در طرح پربرکت «مهرستان» بتوانیم بابت تولید و توزیع محصولات فرهنگی
و تربیتی، مدال افتخار برگردن بیاویزیم. آری، «تربیت و تعلیم هدف اصلی
آمدن پیامبران و جان مایه کتاب‌های آسمانی بوده است» بیزد خرد و بینش‌ها و
ما نیز به راه پیمایی و نفس کشیدن در این وادی مفتخریم. از تک‌به‌تک دران
ارجمندی که ذره پروری کردند و گام به گام مسیر را هم‌شانه ما شدند. رسم
ادب، خالصانه سپاسگزاریم.

عیشتان مدام، ایام به گام، عزت مستدام
مرکز احیاء اندیشه و سیره علوی

مقدمه	۱۶
فصل اول: در پیشگاه نماز	۱۷
ما کیست؟	۱۹
حاجز نماز	۲۱
نماز سفارش پیامبران	۲۲
نمسی بزرگ، خدا	۲۳
روز نماز	۲۴
نماز به سبب اوقات متنوع	۲۵
جامعیت نماز	۲۷
با نماز تا نماز	۲۸
چرا نماز می خوانیم؟	۲۹
فصل دوم: پله پله تا علاقات خدا	۳۱
اذان، سرود وصال	۳۳
الله اکبر	۳۴
أشهد أن لا إله إلا الله	۳۵
أشهد أن محمداً رسول الله	۳۶
أشهد أن علياً ولي الله	۳۹
حقّ علی الصلوة، حقّ علی الفلاح	۴۱
حقّ علی خیر العمل	۴۴
در جاری وضو	۴۶
نیت، آهنگ وصال	۵۰
تکبیرة الاحرام	۵۳
حمد و سوره	۵۶
رکوع، اعلان بندگی	۶۱
قنوت	۶۵

سلام	۶۶
تعقیبات	۶۷
منزلت دعا	۶۸

۷۱ فصل سوم: نیایش نامه

ای خنده شادی‌ها	۷۳
بی تو به سرمی شود	۷۴
حسنة عشق	۷۵
زهرتنهایی	۷۶
هم بگو تو، هم تو بشنو، هم تو باش	۷۷
رند به ارا	۷۸
باموز و سرز	۷۹
نیایش های برهمن	۸۰

۸۷ فصل چهارم: نماز در حکایت‌ها

دشمن گناهان	۸۹
سوگواری با نماز	۹۰
آیت امید	۹۱
بی‌نمازی، بدترین زشت‌کاری	۹۳
ثواب جماعت	۹۴
مهم‌تر از پیروزی	۹۵
نماز فاطمی	۹۶
نماز در عاشورای کوفه	۹۷
یا نماز یا گناه	۱۰۰
خوش گذشت: اما...	۱۰۱
با نماز تا شهادت	۱۰۲
مهربانی با نامهربانان	۱۰۶
برهان اذان	۱۰۸
قیمت آه	۱۱۰
دیگر نمی‌آیم	۱۱۲
عشق بازی با نام دوست	۱۱۴
نماز در دریای اشک	۱۱۶
نماز عارفان	۱۱۷
نمازش، نماز نیست	۱۱۸
کتاب نامه	۱۱۹

مقدمه

نماز و نیایش، و با مرغ دل برای پرواز تا آشیانهٔ تقرب است. نماز، راه وصال است و نیایش زبان وصل. آنان که دل به نماز بسته‌اند و پیوسته سرود نیایش را زمزمه می‌کنند، حقیقت هستی دریافته‌اند. بی‌نمازی، یعنی بیگانگی از حقیقت و محبت، و لب فروبستن از نعمات خدای مهربان، محرومیت از شیرین‌ترین تجربه‌های معنوی است.

کتاب حاضر، در چهار فصل، می‌کوشد چگونگی نیایش نماز و نیایش را به نظاره بنشینند و خدای نماز و نیایش را بیستاید:

فصل اول کتاب، دربارهٔ حقیقت و مراتب معنوی نیایش است؛

فصل دوم با نام «پله‌پله تا ملاقات خدا» یک‌یک اجزای نماز را می‌نگرد؛

فصل سوم، «نیایش‌نامه» است؛

فصل چهارم، بازنویسی شماری از حکایت‌های دینی دربارهٔ نماز است.

امید است که خدای نماز، بیش از پیش ما را از نعمت نماز و نیایش برخوردار کند.